

EKUMENISK FEMINISM

- Treårig strategi för Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd, 2017-2019

I. INLEDNING

Det här är Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd, SEK

SEK är en kristen ekumenisk paraplyorganisation för enskilda, nätverk och organisationer i Sverige.¹ Organisationen samlar i första hand kvinnor, men män som vill bidra till ökad jämställdhet är välkomna som medlemmar i SEK. Sida vid sida med religiöst och sekulärt grundade sammanslutningar i Sverige och omvärlden arbetar SEK utifrån sin ekumeniska grundsyn med att stärka kvinnors delaktighet och demokratiska inflytande i samfunds- och samhällsliv.

Historia

SEK-gemenskapen bildades i Stockholm 1959 genom ett samgående mellan Svenska missionsrådets kvinnokommitté, SMK, bildad 1914, och Kristna kvinnors samarbetskommitté, KKS, bildad 1935. I en historisk epok präglad av framväxande modernitet och kvinnoemancipation, men också av militarism och militär upprustning ville SEK vara ett identitetsstärkande forum för kristna kvinnor och ett nav för fredsfrämjande och socialt inriktade verksamheter. En person av särskild dignitet i SEKs historia är Elsa Cedergren som var initiativtagare och KKS första ordförande.

Vision

SEKs vision är en värld präglad av fred, rättvisa och respekt för skapelsen där all människor har möjlighet att bidra till och bruka sina gåvor i samhälle och samfund.

Teologisk grundsyn

SEKs teologiska grundsyn är personlig och ekumenisk. SEK har sin hemvist i en bred och vittförgrenad feministisk teologisk tradition. SEK vill värna den personliga trons integritet inom de religiösa traditionerna och den centrala betydelsen av det personliga mötet mellan människa och människa där livs- och Kristuserfarenhet kan delas. Bekräftandet av den enskilde som både egen person och som delaktig i ett religiöst och/eller kulturellt sammanhang innebär ett förvaltande i samtiden av en kritiskt kreativ profetisk tradition som förvaltats av ett pärlband av kvinnor i den kristna kyrkans historia och på detta sätt bidragit till samfundens och samhällets utveckling. Varje människa är skapad till Guds avbild och är kallad att göra bruk av denna gudslighet - sina gåvor - i världen. Varje inskränkning i samfund och samhälle av människans möjlighet att bruka sina gåvor i Guds tjänst innebär en inskränkning av Guds pågående försoningsverk i världen.

II. SEKs profilområden

¹ Kvinna är den som könsmässigt identifierar sig som kvinna. Men kvinnoorganisationer avses här organisationer där 75 % av medlemmarna identifierar sig som kvinnor.

Med utgångspunkt i vision och teologiska grundsyn har SEKs arbete tre profilområden:

1. Teologisk reflektion för fördjupning och förändring.

Den teologiska fördjupning som sker inom SEKs verksamhet är ekumenisk och hämtar i första hand sin näring ur den vittomfattande feministiska teologins fåra och ur kvinnohistorien. Den syftar till att fördjupa kvinnors andliga liv och religiösa självmedvetenhet och till att inspirera till främjandet av kvinnors gåvor i samhälle och samfund. Till den teologiska reflektionen hör även utövandet av en kontinuerlig teologisk kritik av maktstrukturer i samfund och samhälle som marginaliserar kvinnor från delaktighet och inflytande.

2. Främjande av fredskultur med ekumeniska förtecken.

Mot en fond av en ofta konfliktfylld historia kristna kyrkor emellan, har den ekumeniska rörelsen under 1900-talet utvecklats till ett vittomfamnande fredsprojekt utifrån en vision om kristen enhet. Som ett utflöde av denna tradition erkänner SEK religionen både som konfliktorsak och resurs för fred inom och mellan enskilda människor och religiösa traditioner. SEK har en särskild blick för kvinnors del i fredsprocesser lokalt och globalt, där SEKs särskilda signum är ett synsätt där freden börjar hemmavid och därför med nödvändighet innefattar fredsarbete inom familjeliv och nära relationer.

3. Främjande av utbildning som syftar till kvinnors ökade delaktighet och inflytande i samfunds- och samhällsliv.

SEK vill stödja och erbjuda utbildning som syftar såväl till att stärka jämställda relationer mellan könen som religions- och övertygelsefrihet med särskilt avseende på kvinnor.

III. Strategisk inriktning för SEK 2017-2019 utifrån profilområden

Sedan organisationens start har SEK utifrån sin ekumeniska identitet, teologiska grundsyn och sina profilområden kontinuerligt uppdaterat strategin för sin verksamhet i ljuset av de frågor och problemställningar som aktualiserats i samtiden.

SEKs strategiska inriktning visar hur SEK-gemenskapen - enskilda medlemmar, medlemsorganisationer, styrelser för lokala råd och riksorganisation - förväntar sig att SEK ska framträda och verka under perioden 2017-2019. De strategiska prioriteringarna för SEK kommer att konkretiseras i den treåriga verksamhetsplanen och genom årliga arbetsplaner. De strategiska prioriteringarna utifrån profilområdena nedan är resultatet av ett arbete som sedan 2013 syftat till att utifrån samtidsanalys och verksamhetsinventering identifiera vilka aktiviteter som SEK under perioden ska prioritera. Genom en process i sju steg har strategin tagits fram. (Se Bilaga 1.)

1. Teologisk reflektion för fördjupning och förändring

Lägesbeskrivning 2017

Teologisk reflektion hämtar sin impuls från erfarenheten att något är brustet, och inte är som det ska. I vårt sammanhang syftar teologisk reflektion till att utveckla ett sätt att tänka som inspirerar människor att bidra till att hela det som är trasigt och bidra till Guds försoningsverk i världen. Den feministiska teologin har sitt ursprung i den brustenhet i skapelsen som är kvinnors marginalisering och underordning. Den feministiska teologins ärende är att bidra till ett tänkande som inspirerar enskilda och samfund till att dagligen leva den omvändelse som innebär en strävan efter jämställda relationer mellan kvinnor och män i familj, samhälle och samfund.

SEKs fokus under perioden 2017-2019

Under treårsperioden kommer följande att prioriteras av SEK inom ramen för profilområdet Teologisk reflektion för fördjupning och förändring:

- Uppmärksamma och erbjuda mötesplatser för teologisk fördjupning där kvinnliga forskare samt forskning med bäring på jämställdhetsfrågor, kvinnohistoria och feministteologi.
- Positionera tidningen Elsa i en vidare krets som ett nav för teologisk reflektion och debatt med feministisk inriktning.
- Stimulera och slå vakt om en teologiskt baserad kritisk reflektion om jämställdhet i samfund och samhälle i det mellankyrkliga ekumeniska arbetet inom ramen för Sveriges kristna råd.
- Initiera och medverka till opinionsbildning i frågor som rör samfund och samhälle ur ett kristet ekumeniskt jämställdhetsperspektiv.

Här vi vill vara 2019

2019 är SEK en tydlig aktör för teologisk fördjupning för förändring med feministiska förtecken i samfundsliv och samhällsdebatt i Sverige.

- SEK är ett kreativt teologiskt sammanhang som genom fysiska och virtuella mötesplatser möjliggör utbyte mellan grupper och enskilda inom akademi och ekumeniskt kyrkoliv och mellan generationer.
- SEK är en aktör som på teologisk grund bidrar till att förändra strukturella maktrelationer i samfund och samhälle som legitimerar underordning av kvinnor.
- SEK bidrar till fördjupat ekumeniskt mod genom att stimulera (själv)kritiskt teologiskt baserad diskussion om jämställdhet inom och mellan samfund.
- Tidningen Elsa är navet för SEKs teologiska reflektion och utgör ett attraktivt sammanhang för såväl lekfolk som forskare med bakgrund i olika samfund att publicera sig i. Elsa fostrar kontinuerligt nya skribenter.
- Vi fördjupar vårt engagemang i Sveriges kristna råds arbetsgrupp för Jämställdhet.

2. Främjande av fredskultur 2017-2019

Vi lever i en politiskt och religiöst polariserande tid där upprustning och militarisering får en allt högre plats på den politiska agendan nationellt och globalt. Motbilder som problematiserar militariseringskulturen är få. På den globala scenen är det kvinnor som

drabbas värst av krig, våld och naturkatastrofer. Kvinnor hör till de mest utsatta och fattiga i alla samhällen i världen. Kvinnor som är på flykt och som är asylsökande möter särskilt stora svårigheter. Många kvinnor lever i en krigsliknande situation i sin egen hemmiljö. Våld i nära relationer drabbar i första hand kvinnor. Religionens nya synlighet i samhället är en positiv företeelse, men ofta framställs de religiösa traditionerna som källa till konflikter och därtill som kvinnoförtryckande. Konservativa religiösa krafter i Europa gör gemensam sak med politiskt extrema rörelser för att kringskära kvinnors liv och hälsa. Inom såväl politik som religion tenderar kvinnor att bli ett slagträ i en polariserad debatt.

SEKs fokus under perioden 2017-2019

Under treårsperioden kommer följande att prioriteras av SEK inom ramen för profilområdet Främjande av fredskultur:

- Inbjuda till andligt fördjupande sammanhang såsom retreatar och gudstjänster där fred i världen har sin början i den personliga relationen med Gud och Jesus Kristus.
- Aktiv delaktighet i fredsfrämjande initiativ utifrån ett ickevåldsperspektiv i Sverige och utomlands. Till detta område hör även att med särskild blick för kvinnors initiativ, det vill säga, att i ord och handling vittna om de religiösa traditionernas fredsfrämjande potential.
- Ekumenisk opinionsbildning för att etablera frågan om mäns våld mot kvinnor som en del av samfundens arbete i fredsfrågan i stort.
- Opinionsbildning i kyrka och samhälle för att motverka våld i nära relationer.
- Opinionsbildning för att värna kvinnors liv och hälsa.
- Mötesplatser som möjliggör samtal och relationsbyggande mellan kvinnor etablerade i Sverige och kvinnor som är nyanlända.

Här vill vi vara 2019

År 2019 är SEK en kraftfull fredsfrämjande aktör i samhälle och samfund.

- Vi fördjupar vårt engagemang i Ekumeniska Följeslagarprogrammet i Israel och Palestina, EAPPI, och bidrar till att stärka genusmedvetenheten inom ramen för projektets utformning och operativa inriktning.
- I programverksamhet upprättar vi motbilder till militariseringskultur och nidbilder av religion genom att synliggöra de kristna och andra religiösa traditioners fredsfrämjande potential och insatser.
- Vi har fördjupat vårt engagemang i Operation 1325, som arbetar för kvinnors delaktighet i fredsprocesser.
- Vi har fördjupat vårt engagemang i Sveriges kristna råds referensgrupp för fred och har etablerat frågan om våld i nära relationer som en del av samfundens och de samfundsnära organisationernas arbete med fredsfrågan i stort.
- Genom Elsa, sociala medier och opinionsbildande arbete, är SEK en tydlig röst i det religiösa och samhällseliga landskapet i frågor som rör mäns våld mot kvinnor samt kvinnors liv och hälsa.

- SEK är en aktör som genom sin verksamhet, exempelvis genom Världsböndagen, bidrar till att kvinnor med olika kulturell bakgrund får tillfälle att mötas och lära känna varandra.

3. Främjande av utbildning för utveckling

Kvinnor har i dag alltmer inflytande på de flesta samhällsområden och så även i samfunden i Sverige. Ett uttryck för det är att den främsta företrädaren för landets största trossamfund och för Sveriges kristna råd är kvinnor och att kvinnor har höga poster inom politik och samhällsliv. Jämställdhetsfrågorna har hög prioritet inom det politiska området, exempelvis genom en uttalat feministisk utrikespolitik och inrättandet av en jämställdhetsmyndighet. Emellertid återstår mycket arbete för att kvinnors fulla mänsklighet som medmänniskor, medborgare och medskapare respekteras såväl i Sverige och utomlands. Det är synligt inom samfunden i Sverige, där kvinnors andliga och psykosociala hälsa alltför ofta hotas mot bakgrund av organisationsstruktur och samfundskultur som premierar män. Motsägelsefullt nog, tycks de organisationer som inom samfunden traditionellt samlat och organiserat kvinnor, inte attrahera yngre generationer av kvinnor.

SEKs fokus 2017-2019

Under treårsperioden kommer följande att prioriteras av SEK inom ramen för profilmrådet Utbildning för utveckling:

- Göra insatser för att vidareutveckla Världsböndagen. Detta för att stärka möjligheten till ekumenisk gemenskap och gudstjänstliv lokalt och globalt.
- Ett fördjupat arbete med ledarskapsfrågor och nätverksbyggande i Sverige, Norden och i utvecklingsländer för att möjliggöra för och stärka kvinnor att bruka sina gåvor i enlighet med sin kallelse i samfund och samhälle.
- Sprida kunskap om jämställdhet och religions- och övertygelsefrihet med bäring på kvinnors liv i hem och arbete.
- Göra insatser för att fånga upp kvinnor av yngre generation som söker sammanhang där de kan utvecklas.
- Som ekumenisk kvinnorörelse fördjupa kontakterna med svensk kvinnorörelse i bred mening.

Här vill vi vara 2019

- Världsböndagen är en alltmer etablerad och utåtriktad verksamhet i det ekumeniska landskapet i Sverige och en katalysator för enskilda personers, grupper och församlingars engagemang.
- Genom våra kontakter med Nordisk ekumenisk kvinnokommittén, NEKK, Ecumenical Forum of European Christian Women, EFECW och andra internationella ekumeniska kvinnoorganisationer är SEK en etablerad aktör när det gäller ledarskapsfrågor och nätverksbyggande rörande kvinnors andliga och professionella liv.

- I tidningen Elsa belyses jämställdhets- och religions- och övertygelsefrihetsfrågorna.
- Genom ett fördjupat samarbete med bland andra Sveriges kvinnolobby, UN-Women-Sverige och Kvinnoorganisationernas Samarbetsråd i Alkohol och Narkotikafrågor, KSAN knyter vi SEK allt närmare andra kvinnorörelser i Sverige.
- Genom en fördjupad närvaro på sociala medier är SEK ett teologiskt och organisatoriskt nav för en yngre generation ekumeniskt sinnade kvinnor.

IV. Övergripande kommentar - utmaningar och möjligheter

- Generationsöverföring i det ekumeniska arbetet för jämställdhet. Under treårsperioden kommer identitetsarbete- och generationsmöte/överföring att vara ett övergripande prioriterat område. Det är ett arbete som kommer att innebära ett medvetet anknytande till sammanhang och grupper som samlar en yngre generation än den/de som idag utgör den bärande skaran i SEK. I enlighet med detta kommer ett arbete att påbörjas som är inriktat på en förnyad närvaro och synlighet på nätet och i sociala medier. SEK skall även bygga relationer med andra nätverk och kvinnoorganisationer.
- Opinionsbildning. Under treårsperioden kommer opinionsbildning att vara ett viktigt verktyg för att SEK ska framträda som en relevant aktör sina prioriterade arbetsområden för enskilda kristna kvinnor och kvinnor inom samfunden.

V. Organisation

SEKs organisation består av en riksorganisation och sexton fristående medlemsorganisationer, lokala ekumeniska kvinnoråd och enskilda medlemmar samt stödjande organisationer.

Styrelsens uppdrag är att:

1. Företräda SEK utåt. Skapa och upprätthålla förtroendet för SEK.
2. Leda SEKs arbete framåt i perioderna mellan årsmötena.
3. Utveckla SEK genom att ta initiativ och initiera framtidsdiskussioner och utveckla SEK som en lärande organisation. Stärka engagemanget och förtroendet för SEKs idé och uppgift.

Riksorganisationens uppdrag är att:

1. Vara ett nav för direktanslutna medlemmar och medlemsorganisationer i fråga om kommunikation och inspiration till det lokala arbetet med de tre verksamhetsområdena.
2. Representera SEK i kvinnonätverk och organisationer
3. Representera SEK i Sveriges kristna råds jämställdhetsarbetsgrupp och fredsarbetsgrupp, samt i det Ekumeniska följeslagarprogrammets styrgrupp.
4. Ansvara för medlemsadministration.
5. Tillsammans med lokala ekumeniska kvinnoråd upprätta årskonferenser + årsmöten + utveckla samarbeten
6. Ge ut tidningen ELSA, samt ansvara för SEKs officiella hemsida och närvaro på sociala medier.

7. Genom Böndagskommittén samordna och inspirera till det lokala engagemanget och ansvaret för Världsböndagen i Sverige och ansvara för kontakterna med den internationella organisationen World Day of Prayer.

Medlemsorganisationerna

Medlemsorganisationernas uppgift är i första hand operativ. Den konkreta verksamheten sker i form av upprättande av fysiska och/eller virtuella mötesplatser och erbjudande av aktiviteter i SEKs anda. De olika medlemsorganisationerna turas om att stå som medarrangör av SEKs årskonferens och årsmöte.

Bilaga 1.

En process i 7 steg - SEKs arbete med strategi för framtiden

Steg 1. SEKs styrelse inledde arbetet med framtidsstrategin under hösten 2013 under styrelsens fortbildningshelg för lärande och utveckling av SEKs arbete där grundläggande frågor om SEKs identitet och hur SEKs position som en för kvinnor relevant ekumenisk organisation kan försvaras.

Steg 2. Våren 2014 inleddes samtal med medlemsorganisationer och de lokala ekumeniska kvinnorråden. Styrelsen har regelbundet träffat medlemsorganisationerna sedan 2012 och de lokala ekumeniska kvinnorråden sedan början på 2000-talet och dem tillsammans 2014 och 2015 i samband med årskonferenserna.

Steg 3. Under hösten 2015 intensifierades arbetet och en konsult, Lena Boberg (In Tune – Learning & Development Consultancy) har sedan dess följt och bidragit med inspiration och kunskap till arbetet.

Steg 4. Under våren 2016 (februari-mars) intervjuades enskilda medlemmar, företrädare för medlemsorganisationerna och de lokala ekumeniska kvinnorråden och stödjande organisationer. Syftet med intervjuerna var att få veta: Varför är du/ni med i SEK? Vilken kontakt har du/ni med SEK idag? och Vilka frågor ska SEK engagera sig i?

Steg 5. Utifrån en sammanställning av intervju svaren formulerades till årskonferensen i april 2016 sex olika områden för diskussion: Bön-Andakt-Teologi

Kvinnors röst & Ledarskap

Fredsbyggande och konfliktlösning

Ekumenik

Jämställdhet

SEKs organisation

Steg 6. Under hösten 2016 har skrivarbetet börjat för att formulera en strategi och handlingsplan för SEKs framtida arbete utifrån vad som diskuterats senast på årskonferensen i april 2016.

Steg 7. Under våren 2017 inför årskonferensen har särskilt medlemsorganisationernas styrelser inför årskonferensen fått ta del av förslaget till strategin för SEK 2017-2019.